

избрания делегатов от местных Советов депутатов на соответствующих территориальных уровнях системы местного самоуправления.

Особого внимания в рамках анализа деятельности ВНС заслуживает принятие им решений для реализации возложенных на него конституционных функций. Законопроект «О ВНС» (ст. 28) совершенно точно классифицирует решения данного органа, принимаемые в пределах его компетенции, на решения нормативного характера и иные решения. Это связано с тем, что в своей деятельности ВНС уполномочен осуществлять полномочия как нормотворческого, так и управленческого (исполнительного) характера и иного правоприменительного характера. Данный факт определяет особое место ВНС в системе государственной власти и указывает на его отличия от законодательной, исполнительной и судебной ветвей.

На сегодняшний день Закон Республики Беларусь от 17 июля 2018 г. № 130-З «О нормативных правовых актах» еще пока не претерпел изменений в отношении определения юридической силы решений ВНС, носящих нормативный характер. Полагаем, что вопрос юридической силы таких решений должен быть решен в пользу их приоритета перед законами в силу провозглашения ВНС высшим представительным органом народовластия на конституционном уровне.

Таким образом, необходимость системного правового регулирования вопросов формирования и деятельности ВНС очевидна и представляется актуальным направлением для изучения, совершенствования действующих и принятия в Республике Беларусь новых нормативных правовых актов. На конституционном уровне и в разработанных законопроектах о ВНС, об изменении Избирательного кодекса созданы предпосылки для представительства в ВНС делегатов местных Советов депутатов от областей со всех территориальных уровней системы местного самоуправления, что представляется весьма перспективным. ВНС занимает особое место в системе государственной власти, что подтверждается как его составом, так и полномочиями, которые выражаются в решениях ВНС, носящих нормативный, управленческий и иной правоприменительный характер. В силу нормативности ряда решений ВНС последующие изменения Закона Республики Беларусь от 17 июля 2018 г. № 130-З «О нормативных правовых актах» представляются важными.

Станкевіч В. С.

САСЛОЎЕ ШЛЯХТЫ І РАСІЙСКАЕ ДВАРАНСТВА: ПАРАЎНАЛЬНЫ АСПЕКТ

Станкевіч Валерыя Сяргеёўна, студэнтка 3 курса Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, г. Мінск, Беларусь, lerika2003267@gmail.com

Навуковы кіраўнік: д-р юрыд. навук, прафесар Доўнар Т. І.

Вялікае Княства Літоўскае (далей – ВКЛ) і Расійская імперыя з’яўляліся тыповымі феадальнымі дзяржавамі. У гэтых дзяржавах у феадальны перыяд грамадства падзялялася на класы і саслоўі. Пануючым і прывілеяваным

саслоўем у ВКЛ з'яўлялася шляхта, а ў Расійскай імперыі – дваранства. Фарміраванне саслоўя шляхты адбывалася ў ВКЛ на працягу некалькіх стагоддзяў. Правое афармленне пачалося з выдання граматы вялікага князя Ягайлы 1387 г., якая надзяляла правамі і ільготамі тых, хто прыме каталіцкую веру. Далейшае правое замацаванне правоў феадалаў можна прасачыць у нарматыўных актах XV ст., аднак канчаткова правы статус шляхты быў зацверджаны Статутамі 1529, 1566 і 1588 гг.

Пачатак афармлення правога статусу дваранства быў пакладзены пад час праўлення Івана IV Грознага. У той час прадстаўнікі феадалаў выконвалі ролю падтрымкі манарха і ў яго руках з'яўляліся эфектыўным сродкам для дасягнення пэўных мэт. Паступова іх правое становішча замацоўвалася ў актах XVI–XVII ст., перш за ўсё ва Улажэнні аб службе 1566 г., затым у Саборным Улажэнні 1649 г. і інш. Канчаткова правы статус дваранства быў аформлены ў XVIII ст. у перыяд праўлення Пятра I.

Ужо ў пачатку XVIII ст. у Расійскай імперыі ўтварылася цэлая катэгорыя ваенна-служылых людзей, сярод якіх вылучаліся прадстаўнікі баярства (арыстакратыя) і дваранства (служылыя людзі). Паміж гэтымі дзвюма катэгорыямі не існавала істотных адрозненняў, а адзінства іх забяспечвалася тым, што яны на перыяд службы атрымлівалі зямлю. Пад час праўлення Пятра I служба стала рэгулярнай, а дараванне – узнагародай за яе. Паступова, маёнткі, перастаўшы быць заробкамі, перайшлі ў валоданне іх уладальнікаў. Юрыдычнае замацаванне правоў дваранства было аформлена пятроўскім 1714 г. «Указом о единонаследии», які аб'яднаў дзве катэгорыі феадальнай уласнасці на зямлю (баярскую і дваранскую) у адну. Згодна з Табелем аб рангах 1722 г. усё дваранства атрымала пераважнае права на дзяржаўную службу. Гэта абгрунтоўвалася тым, што дваранства з'яўлялася апорай самаўладдзя, а паколькі чыноўніцкі заробак быў невысокі, то служба з'яўлялася ганаровым абавязкам двараніна.

Колькасць правоў і прывілеяў шляхты і расійскага дваранства адрознівалася паміж сабой. Згодна з прывілеямі XIV–XVI ст., Статутамі ВКЛ, а таксама Генрыхавымі артыкуламі, Пакта канвента і інш., шляхта ўдзельнічала ў палітычным жыцці ВКЛ, прымала ўдзел у працы вальных соймаў, соймаў, выбірала манарха, мела свае ўласныя суды, незалежны ад адміністрацыі, і сама абірала кандыдатаў на пасады шляхецкіх судоў, валодала правам вета і мела права на адкрыты пратэст супраць караля (рокаш). Шляхта з'яўлялася своеасаблівым палітычным народам, які вызначаў далейшыя накірунак знешняй і ўнутранай палітыкі дзяржавы і аказваў уплыў на рашэнні, якія прымаліся каралём.

Правы, якіх дамагалася расійскае дваранства на працягу XVIII ст., былі замацаваны ў Даравальнай грамаце 1785 г. Адпаведна ёй дваранства надзялялася правам манапольнага валодання прыгонным насельніцтвам, вызвалялася ад асабістых падаткаў, рэкруцкай павіннасці, цялесных пакаранняў, атрымала права скардзіцца непасрэдна да ўраду і інш. Пры гэтым дваранства ў Расійскай імперыі моцна залежала ад ўлады манарха, таму што расійская дзяржава першапачаткова складалася як самаўладная манархія.

Абагульняючы можна зрабіць выснову, што паміж шляхтай ВКЛ і расійскім дваранствам прысутнічалі як агульныя рысы, так і было шмат адрозненняў. Шляхта і дваранства былі тыповымі прывілеяванымі саслоўямі ў феадальных дзяржавах. Аднак, як адзначаюць многія даследчыкі, шляхта ў ВКЛ складала 10–12 % ад агульнай колькасці насельніцтва, у расійскай жа дзяржаве колькасць дваран не перавышала 1–4 %. У саслоўе шляхты трапіла, акрамя феадалаў, значная колькасць ваеннаслужылых сялян у сувязі з працэсам акаталічвання насельніцтва (заахвочваннем іх у каталіцкую рэлігію) і іншымі прычынамі. Пры гэтым шляхта мела больш правоў і прывілеяў, якія былі замацаваны ўжо ў Статутах XVI ст., у адрозненне ад дваранства Расійскай імперыі, прававы статус якога быў канчаткова аформлены толькі ў XVIII ст. Шляхта ВКЛ, карыстаючыся сваімі правамі, значна больш актыўна ўдзельнічала ў палітычным жыцці дзяржавы (прымала ўдзел у вальных соймах, сойміках, засядала ў радзе і інш.).

Надольская А. И.

ФОРМА ЭЛЕКТРОННЫХ СДЕЛОК КАК УСЛОВИЕ ДЕЙСТВИТЕЛЬНОСТИ

Надольская Анастасия Игоревна, Белорусский государственный университет, г. Минск, Беларусь, a_nadolskaya99@mail.ru

Научный руководитель: канд. юрид. наук, доцент Свадковская Е. А.

Совершение сделки в надлежащей форме – необходимое условие ее действительности. Согласно п. 1 ст. 159 Гражданского кодекса Республики Беларусь (далее – ГК) сделки совершаются устно или в письменной форме.

Основным признаком устной формы сделки выступает непосредственное восприятие участниками правоотношений друг друга. Письменная форма сделки характеризуется закреплением на материальном носителе воли субъектов, что позволяет обеспечить доказательства действительности направленности их намерений.

Для соблюдения письменной формы сделки ГК устанавливает следующие основные требования: 1) наличие текстового документа, включая документ в электронном виде (в том числе электронный документ), который выражает содержание сделки; 2) подписание такого документа: а) лицами, которые совершают сделку, б) должным образом уполномоченными ими лицами; 3) подписание такого документа должно быть осуществлено: а) собственноручно; б) с использованием средств связи и иных технических средств, компьютерных программ, информационных сетей или информационных систем при условии, что такой способ подписания: позволяет достоверно установить, что соответствующий документ подписан лицом или лицами, совершающими сделку, либо должным образом уполномоченными ими лицами, а также не противоречит законодательству и соглашению сторон (ч. 1 п. 1 ст. 161 ГК).

Из вышесказанного следует, что в контексте электронного оборота законодательством устанавливается возможность совершения сделки в